

Inhoudsopgave bijlagen bij Financieel jaarverslag 2016

Bijlage I	Verdeling van de bijdrage per Gemeente	pagina 29
Bijlage II	Overzicht Muziek Lab projecten	pagina 30
Bijlage III	Resultaten projecten Cultuur in School	pagina 31
Bijlage IV	Frictiekosten	pagina 32
Bijlage V	Financiële verantwoording per afdeling	pagina 33
Bijlage VI	Jaarverslag CultuurMenu 2016	pagina 34-51
Bijlage VII	Activiteitenverslag Cultuur in vrije tijd	pagina 52-54
Bijlage VIII	Activiteitenverslag Cultuur in School	pagina 55-59
Bijlage IX	Activiteitenverslag Thuis bij Hart	pagina 60-61

Bijlage I

Verdeling van de bijdrage per gemeente 2016

<i>Gemeenten</i>	Exploitatie- subsidie 2016	Subsidie t.b.v. onderwijs 2016	Totaal
Gemeente Haarlem			
Bijdrage boekjaar	1.463.429		1.463.429
Matchingssubsidie onderwijs		83.519	83.519
Bijdrage Cultuurmenu		70.000	70.000
Combinatieregeling		139.500	139.500
Bijdrage HIT		13.700	13.700
	1.463.429	306.719	1.770.148
Gemeente Heemstede			
Bijdrage boekjaar Cultuurmenu		20.552	20.552
	-	20.552	20.552
Gemeente Bloemendaal			
Bijdrage boekjaar Cultuurmenu		22.732	22.732
	-	22.732	22.732
Gemeente Zandvoort			
Bijdrage boekjaar Cultuurmenu		20.420	20.420
	-	20.420	20.420
Gemeente Haarlemmerliede/Spaarnwoude			
Bijdrage boekjaar Cultuurmenu		2.500	2.500
	-	2.500	2.500
TOTAAL	1.463.429	372.923	1.836.352

Combinatieregeling Gemeente Haarlem	2016	Fte	Realisatie
<i>Bijdrage Gemeente Haarlem per fte €31,000</i>			
Personeel activiteiten PO 2,5 fte	77.500	2,48	76.880
Personeel activiteiten VO	4.650	0,09	2.790
Coördinatie Muziek Lab 0,75 fte	23.250	0,70	21.700
Coördinatie PO activiteiten 0,65fte	15.500	0,73	22.630
Coördinatie VO activiteiten 0,6 fte	18.600	0,54	16.740
Af: verschil bijdrage Hart		0,04-	1.240-
	139.500	4,54	139.500

**Bijlage II Overzicht Muziek Lab projecten
Uren combinatieregeling 2016**

Docentenuren Muziek Lab PO onder schooltijd -voorjaar 2016		
School	omschrijving	Uren
Cirkel	Mix it	90,00
Cirkel	Alles is muziek	49,50
Cirkel	Spelen met muziek	22,00
Dolfijn	Spelen met muziek	55,00
Dolfijn	Werelddrummen	93,50
Focus	musical Oliver	13,50
Talenten	Werelddrummen	33,00
Talenten	Muziek en beweging	7,50
Talenten	Musical Beestenboel	12,50
Ter Cleeff	Iedereen een instrument	127,88
Wilgenhoek	Muzieklessen algemeen	37,50
Willem van Oranje	Zing t / Werelddrummen	24,80
Cirkel	Spelen met muziek	22,00
Focus	Begeleiding musical	13,50
Franciscus Xaverius	Werelddrummen	26,40
Ter Cleeff	Popwerkplaats	150,75
Wilgenhoek	Muzieklessen algemeen	45,00
Willem van Oranje	Zing t / Maak je eigen videoclip	24,76
Zonnewijzer	Popwerkplaats	72,00
Zonnewijzer	Iedereen een instrument	123,75
Extra ondersteuning	M.v.W. voor planning en afstemming	128,00
		1.172,84
Docenten Muziek Lab naschools programma - voorjaar 2016		
Wijkorkest algemeen - Boerhaavewijk	Directie wijkorkest	24
Don Bosco	Viool	39
Don Bosco	Saxofoon	53,5
Dumont	Gitaar	52,5
Piramide BHW	Gitaar	54
Piramide BHW	Keyboard	52,5
Wilgenhoek	Viool	42
Wijkorkest algemeen - Noord Zuid	Directie wijkorkest	12,3
Cirkel	Gitaar	61,3
Cirkel	Saxofoon/klarinet	65,9
Liduina Junoplantsoen	Keyboard	56
Wilgenhoek	Hoorn	43,5
Ter Cleeff	Cello	69
Liduina Junoplantsoen	Dwarsfluit	45,5
Willem van Oranje	Koor	30
Extra ondersteuning	A.H. wijkorkest en instrumentenbeheer	162
		863,00
Docentenuren Muziek Lab PO onder schooltijd -najaar 2016		
School	omschrijving	Uren
Brandaris	Musical	40,00
Cirkel	Zing 't	56,38
Cirkel	Iedereen een instrument	93,00
Cirkel	Spelen met muziek	44,00
Don Bosco	Workshop instr. Orient.	12,38
Dumont	Workshop instr. Orient.	10,31
Liduina Juno	Workshop instr. Orient.	16,50
Liduina Timor	Iedereen een instrument	93,00
Molenwiek Dalton	Popwerkplaats	72,00
Molenwiek Dalton	Zing t en lekrachtenbegeleiding	90,00
Piramide Boerhaave	Workshop instr. Orient.	12,38
Talenten	Spelen met muziek	30,00
Ter Cleeff	Werelddrummen	37,13
Ter Cleeff	Mix it	94,50
Wadden Boerhaave	Workshop instr. Orient.	12,38
Wilgenhoek	Iedereen een instrument	93,00
Wilgenhoek	Workshop instr. Orient.	12,38
Willem van Oranje	Iedereen een instrument	93,00
Willem van Oranje	Diverse modules	27,23
		939,54
Docenten Muziek Lab naschools programma - najaar 2016		
Wilgenhoek	Naschoolse instrumentale lessen	27,00
Ter Cleeff	Naschoolse instrumentale lessen	24,00
Cirkel	Naschoolse instrumentale lessen	36,00
Don Bosco	Naschoolse instrumentale lessen	54,00
Dumont	Naschoolse instrumentale lessen	20,25
Liduina Juno	Naschoolse instrumentale lessen	20,25
Wijkorkest Noord Zuid	Wijkorkestrepitities en presentatie	48,00
Wijkorkest Boerhaavewijk	Wijkorkestrepitities en presentatie	48,00
Willem van Oranje	Naschools Koor	15,86
Extra ondersteuning	A.H. wijkorkest en instrumentenbeheer	220,00
		513,36
Overige docenturen Muziek Lab / VO		
Scholing docenten ter versterking van het programma	Scholing docenten / t.b.v. creativiteitsontwikkeling	64,00
Docenturen voor begeleiding stagiairs InHolland	Bij Popwerkplaats/Mix it en Zing't	22,00
Extra ondersteuning	M.v.W. voor planning en afstemming	190,00
Vorbereiding programma VO	Bernadette Biegstraten	65,00
VO diverse scholen	Vorbereiding workshops beeldend	80,00
VO diverse scholen	demonstraties en workshop tbv HIT 70	100,00
Stedelijk Gymnasium	VO workshops/vorbereiding free running en streetdance	57,50
		578,50
	Totaaluren 2016	4.067,24

Bijlage III Resultaat per project Cultuur in School 2016

Projecten	Begroting Advies 2050	Realisatie Advies 2050	Begroting MLCR 2103/7/8	Realisatie MLCR 2103/7/8	Begroting CMK 2105	Realisatie CMK 2105	Begroting CM 2200- 2205	Realisatie CM 2200- 2205	Begroting PO overige 2301	Realisatie PO overige 2301	Begroting PO netw 2350	Realisatie PO netw 2350	Begroting HIT2401	Realisatie HIT2401	Begroting VO 2410	Realisatie VO 2410	Begroting VO Netw 2450	Realisatie VO Netw 2450	Totaal begroot 2016	Totaal realisatie 2016
OPBRENGSTEN																				
Gemeente																				
Gemeente Haarlem							70.000	70.000					13.700	13.700						
Gemeente Haarlem CR			100.750	100.750			13.200	13.200			6.950	6.950	14.600	14.600			4.000	4.000		
Gemeente Haarlem matchingssubsidie					83.519	83.519														
Gemeente Heemstede							20.552	20.552												
Gemeente Bloemendaal							22.732	22.732												
Gemeente Zandvoort							20.420	20.420												
<i>Subtotaal</i>	-		100.750	100.750	83.519	83.519	146.904	146.904	-	-	6.950	6.950	28.300	28.300	-	-	4.000	4.000	370.423	370.423
Sponsoring en fondswerving																				
New Wave					9.157	9.157														
Cultuurparticipatiefonds					92.676	125.408														
<i>Subtotaal</i>	-	-	-	-	101.833	134.565	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	101.833	134.565
Overige																				
Bijdragen scholen/overige	12.500	5.631	95.000	95.780		4.300	91.191	92.456	62.000	74.348	7.500	7.500	6.469	10.698	2.691	3.794	2.691			
<i>Subtotaal</i>	12.500	5.631	95.000	95.780	-	4.300	91.191	92.456	62.000	74.348	7.500	7.500	6.469	10.698	2.691	3.794	2.691	-	280.042	294.506
TOTAAL OPBRENGSTEN	12.500	5.631	195.750	196.530	185.352	222.384	238.095	239.360	62.000	74.348	14.450	14.450	34.769	38.998	2.691	3.794	4.000	4.000	752.298	799.494
UITGAVEN																				
Directe productiekosten																				
Onderwijs activiteitenkosten		433		4.708		40.428	144.000	142.792	3.000	16.490	4.000	13	16.080	16.076		1.133	1.000	980		
Inzet scholen CMK																				
Uitvoeringkosten					5.000	5.615														
Instrumenten aanschaf/vervoer/huur			7.500	2.587	3.500	8.796														
Kosten presentaties			2.000	1.389	7.350								5.921							
<i>Subtotaal</i>	-	433	9.500	8.683	15.850	54.840	144.000	142.792	3.000	16.490	4.000	13	16.080	21.997	-	1.133	1.000	980	193.430	247.360
Personeelskosten																				
Organisatiekosten (doorberekenen)	4.200	8.342	1.224	47.520	93.471	108.064	47.200	86.019	8.000	7.100	11.120	10.039					6.995	3.557	172.210	270.641
Organisatiekosten CR (doorberekenen)			45.564				29.472						15.666	25.246					90.702	25.246
Docentenkosten	2.000	1.274	126.160	131.627	53.165	59.481			30.000	27.632			7.665		1.512	1.309			220.502	221.322
Freelancers organisatiekosten	6.000				12.992		12.374	10.980	2.000										33.366	10.980
Freelancers organisatiekosten CR			23.104	1.600			7.590			240			2.760						33.454	1.840
<i>Subtotaal</i>	12.200	9.616	196.052	180.747	159.628	167.545	96.636	96.999	40.000	34.972	11.120	10.039	26.091	25.246	1.512	1.309	6.995	3.557	550.234	530.030
Onvoorzien																				
TOTAAL UITGAVEN	12.200	10.049	205.552	189.430	175.478	222.384	240.636	239.791	43.000	51.461	15.120	10.052	42.171	47.244	1.512	2.442	7.995	4.537	743.664	777.390
RESULTAAT PER PROJECT	300	4.418	9.802	7.100	9.874	-	2.541	431	19.000	22.886	670	4.398	7.402	8.246	1.179	1.352	3.995	537	8.634	22.104

Bijlage IV frictiekosten 2016

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Realisatie 2015	Realisatie 2014	Totaal realisatie 2014-2016
Wachtgeld-afkoopsommen	19.196	13.935	512.419	98.989	625.343
ABP BWU 2015+2016		15.117			15.117
Afkoopsommen 4 personen			69.000		69.000
Scholingskosten minus vergoeding OAK		-957	25.781	5.482	30.306
	19.196	7.623	607.201	104.471	739.766
Interim-directeur			51.853	102.838	154.691
P&O-financiën inhuur			16.798	12.554	29.352
OR				40.379	40.379
Advieskosten/advocaatkosten			110.389	62.868	173.257
VHM korting huur	34.800	34.800			34.800
VHM cashback 2015 en 2016 afboeking		-24.300			-24.300
Hoofd afdeling CIS/coördinator CIVT extra			29.723		29.723
Rente lening BNG	15.210	15.210	16.900		32.110
Overige		1.260	187		1.447
	69.206	62.687	833.050	323.110	1.218.847

De frictiekosten waren in het totaal begroot op €1.300.000.

In de meerjarenbegroting 2017-2020 is in het totaal begroot €92.000.

De totale frictiekosten zullen in 2020 uitkomen op €1.310.000. De kosten van de rente lening zullen na 2020 betaald moeten worden uit de reguliere exploitatie.

Bijlage V - Financiële verantwoording per afdeling 2016

	CIS begroting	CIS realisatie	CIVT begroting	CIVT realisatie	HbH begroting	HbH realisatie	Totaal begroting	Totaal realisatie
Opbrengsten								
1 Subsidie								
1.1 Gemeente Haarlem exploitatiesubsidie	368.397	368.397	586.928	586.928	508.104	508.104	1.463.429	1.463.429
1.2 Gemeente Haarlem Combinatieregeling	139.500	139.500					139.500	139.500
1.3 Gemeente Haarlem Cultuurplein-HIT	83.700	83.700					83.700	83.700
1.4 Gemeente Haarlem matching Muziek Lab	83.519	83.519					83.519	83.519
1.5 Projectsubsidie Cultuurpleinoverige Gemeente	63.704	63.704					63.704	63.704
	738.820	738.820	586.928	586.928	508.104	508.104	1.833.852	1.833.852
2 Sponsoring en fondswerving								
2.2 Cultuurparticipatiefonds	92.676	92.676					92.676	92.676
2.3 Overige fondsen en sponsoring	9.157	9.157			50.000	50.000	59.157	59.157
	101.833	101.833	-	-	50.000	50.000	151.833	151.833
3 Eigen inkomsten								
3.1 Lesgelden			335.000	288.069			335.000	288.069
3.2a Huurinkomsten					108.800	118.267	108.800	118.267
3.2b Omzet Café Hart						28.362		28.362
3.3 Onderwijsprojecten/scholen	283.000	327.238					283.000	327.238
3.4 Overige opbrengsten	200	22.027	1.170	20.603	130	15.836	1.500	58.466
	283.200	349.265	336.170	308.672	108.930	162.465	728.300	820.402
TOTAAL BATEN	1.123.853	1.189.918	923.098	895.600	667.034	720.569	2.713.985	2.806.087
Uitgaven								
Directe productiekosten								
4.1 Activiteitenkosten	472.060	461.309					472.060	461.309
4.2 Cashback actie leerlingen VHM					52.000	52.000	52.000	52.000
4.3 Uitvoeringskosten			15.000	12.748			15.000	12.748
4.4 Leermiddelen			25.500	12.696	9.500	486	35.000	13.182
4.5 Uitvoerend in loondienst	278.339	316.081	98.942	96.932			377.281	413.013
4.6 Uitvoerend inhuur			209.800	155.720			209.800	155.720
	750.399	777.390	349.242	278.096	61.500	52.486	1.161.141	1.107.973
5 Personeelskosten								
5.1 Ondersteunend in loondienst	152.208	117.510	242.123	260.282	147.368	132.010	541.699	509.802
5.2 Ondersteunend inhuur	3.820	4.037	4.720	5.683	2.460	3.272	11.000	12.992
5.3 Overige personeelslasten	25.615	15.691	20.165	10.762	8.720	10.157	54.500	36.611
	181.643	137.238	267.008	276.727	158.548	145.439	607.199	559.405
6 Huisvestingskosten								
6.1 Huur	20.835	20.167	102.595	94.154	185.270	171.257	308.700	285.577
6.2a Inkoop Hart Café						11.579	-	11.579
6.2b Overige huisvestingskosten	14.018	10.850	55.666	46.160	148.516	135.459	218.200	192.470
	34.853	31.017	158.261	140.314	333.786	318.295	526.900	489.626
7 Bedrijfskosten								
7.1 Organisatiekosten	33.075	35.164	26.565	28.400	35.860	35.942	95.500	99.506
7.2 Marketing en Communicatie	45.000	29.867	45.000	58.251	45.000	14.323	135.000	102.440
7.3 Automatisering	23.500	20.250	18.500	15.941	8.000	6.953	50.000	43.144
7.4 Afschrijvingen	10.760	9.927	14.200	12.489	23.040	15.172	48.000	37.588
7.5 Onvoorzien	2.000		1.700		1.300		5.000	-
	114.335	95.208	105.965	115.082	113.200	72.389	333.500	282.678
TOTAAL KOSTEN	1.081.230	1.040.853	880.476	810.219	667.034	588.610	2.628.740	2.439.682
Resultaat uit reguliere exploitatie	42.623	149.065	42.622	85.381	-	131.959	85.245	366.405
8 Frictiekosten	5.070	5.070	5.070	5.070	59.063	52.846	69.203	62.986
Resultaat inclusief frictiekosten	37.553	143.995	37.552	80.311	59.063	79.113	16.042	303.419

BIJLAGE VI

JAARVERSLAG CULTUURMENU 2016

Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort

© Maart 2017

Hart Cultuur in School

Paula van Abeelen, Projectleider CultuurMenu

Margi Kirschenmann, Hoofd Cultuur in School

Inhoud

1.	Inleiding en Resultaten	36
2.	Vernieuwing in het CultuurMenu	37
3.	Activiteiten in 2016	38
4.	CultuurMenu voor SO scholen en ITK.....	39
5.	Kwaliteitsbewaking en evaluatie	39
6.	Doelen CultuurMenu 2017-2018	40
7.	Financieel verslag 2016.....	41
	Bijlagen I: Activiteiten uitgelicht	42
	II. Bezoekersaantallen voor musea.....	45
	III. Bezoekersaantallen voorstellingen in de zalen	48

Jaarverslag CultuurMenu Zuid-Kennemerland 2016

1. Inleiding en Resultaten

Met aandacht voor lokale initiatieven realiseerden we in 2016 weer een regionaal CultuurMenu voor 86 scholen voor primair onderwijs in Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort. Het CultuurMenu is een structureel cultuurprogramma met kwaliteit waarmee kinderen gedurende de basisschoolperiode in aanraking komen met erfgoed en kunst disciplines: theater, dans, muziek, literatuur, beeldend en audiovisueel. Hierin komen voorstellingen in theaters en concertzalen aan bod, en activiteiten op school op het gebied van theater, dans, muziek en literatuur. Maar ook museumbezoek en kunstenaars in de klas vertegenwoordigen de verschillende vakgebieden. Met het CultuurMenu realiseert Hart in samenwerking met partners een goede basis voor cultuuronderwijs, met zowel actieve als receptieve activiteiten.

We doen hiervan inhoudelijk en financieel verslag over 2016. Het financiële verslag voegen we voor elke gemeente apart toe bij deze algemene verslaglegging.

In Haarlem is het CultuurMenu opgenomen als basisvoorziening voor cultuureducatie in het convenant tussen de gemeente, schoolbesturen en culturele instellingen.

De gemeenten Haarlem en Zandvoort hebben de afgelopen jaren gewerkt aan Cultuureducatie met Kwaliteit, CMK, met een subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie. De subsidieperiode van 4 jaar liep tot en met 2016. Met de scholen uit Haarlem en Zandvoort is op verschillende manieren samengewerkt aan kwaliteitsverbetering. Het subsidiebedrag is voornamelijk besteed aan de verdieping van het project Muziek Lab, een klein deel is ingezet voor de vernieuwing van het CultuurMenu. De resultaten van de eerste CMK periode zijn gepubliceerd in het boekje 'Hart voor Cultuuronderwijs - Op weg naar synergie' en ze zijn gepresenteerd op de Dag voor Cultuuronderwijs op 2 november 2016 bij Hart. In netwerkbijeenkomsten in het voorjaar van 2016 van drie grote schoolbesturen is het vernieuwde CultuurMenu gepresenteerd.

De gemeenten Bloemendaal en Heemstede participeerden niet in CMK1. Bloemendaal gaat meedoen in de nieuwe CMK periode 2017-2020. Heemstede zal wellicht halverwege het project, in 2019, instappen als die mogelijkheid er te zijner tijd is.

In de gemeente Zandvoort is een ruim budget voor cultuuronderwijs beschikbaar, hierdoor is het mogelijk om voor alle groepen een voorstelling met daarbij een workshop te programmeren. In het kader van CMK, waar deskundigheidsbevordering van leerkrachten een speerpunt is, organiseerden we in het schooljaar 2016-2017 bij elke voorstelling een bijeenkomst voor leerkrachten.

In de gemeenten Heemstede en Bloemendaal zijn de financiële middelen voor het CultuurMenu beperkter dan in Zandvoort, maar dankzij de koppeling aan Haarlem, waardoor we efficiënt kunnen programmeren, realiseerden we ook in deze gemeenten een kwalitatief goed educatief programma met ruime keuzemogelijkheden.

Resultaten in 2016

- Met aandacht voor lokale initiatieven hebben we een regionaal CultuurMenu gerealiseerd voor 86 scholen voor primair onderwijs, waaronder een aangepast menu voor drie SO scholen in Haarlem en workshopmenu voor de Internationale Taalklas;
- 23.241 leerlingen namen deel aan het CultuurMenu, waarvan 8.698 leerlingen voorstellingen bezochten in de Stadsschouwburg, de Toneelschuur en het Muziektheater in Amsterdam; 1.215 op school
- 227 groepen (circa 5.225 leerlingen) bezochten een museum of culturele instelling;
- 344 groepen (circa 7.900 leerlingen) namen deel aan een workshop op school;
- We informeerden scholen over het vernieuwde CultuurMenu in drie netwerkbijeenkomsten van schoolbesturen, met de publicatie 'Hart voor Cultuuronderwijs – Op weg naar synergie' en op de Dag voor Cultuuronderwijs op 2 november bij Hart;
- We hebben het evaluatietraject van lokale programma's voortgezet waarbij twee activiteiten zijn geëvalueerd met scholen en aanbieders. We voerden gesprekken met zes kunstenaars/docenten in de klas van wie de workshops zijn bezocht ten behoeve van kwaliteitsbewaking;
- 17 scholen uit Haarlem; 6 scholen uit Bloemendaal, 4 scholen uit Heemstede en 4 uit Zandvoort gaven aan wat hun beleid is voor cultuuronderwijs. Een aantal van deze scholen voegden toe hoe hun keuzes uit het menuprogramma aansluiten bij hun beleid voor cultuur

en/of hun onderwijsprogramma. Alle scholen die hun eerste keuzes motiveerden, kregen deze ook toegekend;

- We realiseerden het aanbod Themaworkshops op maat in het CultuurMenu Haarlem, waarvan 4 Haarlemse scholen gebruik maakten;
- Bij twee voorstellingen in Zandvoort in najaar 2016 realiseerden we een leerkrachtenbijeenkomst bij de voorstellingen.

2. Vernieuwing in het CultuurMenu

Kort samengevat de vernieuwingen die in de afgelopen vier jaar zijn doorgevoerd in het CultuurMenu.

- Vier jaren cyclisch waardoor leerlingen met zoveel mogelijk verschillende disciplines en soorten activiteiten in aanraking komen;
- Bezoek van 2 jaargroepen aan een voorstelling en van 2 jaargroepen aan een museum; bezoek aan lokale instellingen is voorwaarde vanuit de subsidiegever;
- In Haarlem een andere verdeling van groepen: groep 1,2 – 3,4 – 5,6 – 7,8, waardoor er een betere aansluiting mogelijk is bij de leeftijd;
- Zeer ruime keuze doordat we voor 86 scholen op zeer efficiënte wijze het CultuurMenu realiseren;
- Uitbreiding programma erfgoed en moderne kunst voor meerdere bouwen;
- Doelen en thema's worden aangegeven bij activiteiten, zodat aansluiting mogelijk is;
- Voorrang voor scholen die bij hun keuze aangeven dat een activiteit aansluit bij hun cultuurbeleid of onderwijsprogramma;
- Themaworkshops op maat, vooralsnog voor scholen in Haarlem;
- Evaluatie; scholen bepalen middels de evaluatieformulieren en gesprekken tussen aanbieders en scholen welke activiteiten van aanbieders, musea en kunstenaars/docenten blijvend in het CM worden opgenomen.

Netwerkbijeenkomsten

Hart was aanwezig bij drie netwerkbijeenkomsten van schoolbesturen waar zij bestuurders en ICC'ers informeerde over het vernieuwde CultuurMenu.

De belangrijkste reacties/conclusies:

- Het maken van keuzes uit het CultuurMenu wordt gemakkelijker wanneer je als school beleid hebt voor cultuuronderwijs;
- De meeste scholen vinden de 4 jaren cyclisch die garandeert dat de verschillende vakgebieden in de vorm van voorstellingen, museumbezoek en kunstenaar/docent in de klas aan de orde komen een prettig houvast;
- Een kleine groep scholen zou de activiteiten uit het CultuurMenu graag helemaal willen laten aansluiten bij hun onderwijs/thema's of bij het vakgebied dat jaarlijks centraal staat*;
- Scholen ervaren het evalueren van alle activiteiten als veel werk**;
- De ruime keuzemogelijkheden in het CultuurMenu worden gewaardeerd;
- ICC'ers van scholen uit Heemstede en Bloemendaal zouden graag gebruik willen maken van themaworkshops.

*Daar waar mogelijk realiseren we de aansluiting van de menuactiviteiten bij het beleid of onderwijs van deze scholen. Door de extra financiën vanuit CMK 1 kon Hart dit realiseren voor enkele Haarlemse scholen. Helaas is helemaal op maat werken niet mogelijk met de financiële middelen die er op dit moment zijn voor het menu;

**We benadrukken het belang van evalueren. De scholen bepalen welke activiteiten blijvend in het CultuurMenu worden opgenomen. De evaluaties en de gesprekken hierover zijn om deze reden zeer belangrijk.

Bij de netwerkbijeenkomsten hebben we de scholen opnieuw gevraagd om Hart te informeren over interessante activiteiten van aanbieders in de regio, zodat we deze kunnen opnemen in het CultuurMenu.

Aansluiting van CultuurMenu bij cultuurbeleid en onderwijsprogramma

Bij de inschrijving van het CultuurMenu kunnen scholen aangeven hoe hun keuze aansluit bij hun cultuurbeleid en/of onderwijsprogramma. Deze scholen krijgen voorrang bij toewijzing.

Bij de inschrijving voor het CultuurMenu 2016-2017 gaven 17 scholen uit Haarlem; 6 scholen uit

Bloemendaal, 4 scholen uit Heemstede en 4 uit Zandvoort aan wat hun beleid is voor cultuuronderwijs. Sommige ICC'ers deden dit uitgebreid, anderen summier. Een aantal van deze scholen voegde toe hoe hun keuzes uit het menuprogramma aansluiten bij hun beleid voor cultuur en/of hun onderwijsprogramma. Alle scholen die hun eerste keuzes motiveerden, kregen deze ook toegekend. In 2015-2016 waren het slechts 7 scholen die informatie over hun cultuurbeleid met Hart deelden.

We zijn verheugd dat het aantal scholen dat bewust activiteiten kiest uit het CultuurMenu groeit. Op dit moment zijn er financiën vanuit CMK, die we kunnen inzetten voor deze betere aansluiting van het CultuurMenu bij het beleid en programma van de scholen. We zetten deze middelen dankbaar in, gaan in gesprek met scholen o.a. in netwerken, ontwikkelen nieuw aanbod als themaworkshops op maat, voeren gesprekken met aanbieders en scholen, besteden veel aandacht aan het zo passend mogelijk toewijzen van de activiteiten.

Echter, wanneer er geen extra financiële middelen meer zijn, zal er naar een andere oplossing gezocht moeten worden.

3. Activiteiten in 2016

Themaworkshops

De afgelopen jaren is de vraag naar workshops die aansluiten bij het lesprogramma op school gestegen. Om deze reden is er in 2016-2017 voor scholen de mogelijkheid om te kiezen voor Themaworkshops op maat in het CultuurMenu van de gemeente Haarlem. Haarlemse scholen kunnen kiezen voor een workshop waaraan zij zelf in overleg met de kunstenaar/docent inhoud geven. Hart zoekt een geschikte kunstenaar/docent bij de vraag van de school en brengt beide partijen met elkaar in contact. Vervolgens werken de school en de kunstenaar/docent het plan samen verder uit. Vanuit Hart is er ondersteuning mogelijk wanneer de kunstenaar/docent dit wil. Deze vorm van workshops op maat aanbieden betreft een pilot en is mogelijk met de CMK subsidie die Haarlem heeft gekregen. Uiteraard is deze nieuwe mogelijkheid en de aanpak geëvalueerd met de deelnemende scholen en kunstenaars/docenten.

Vaak kost het enige tijd voordat een vernieuwde activiteit zijn weg vindt. We hebben besloten de Themaworkshops ook in 2017-2018 aan te bieden; dit keer voor alle gemeenten.

Uitbreiding museumactiviteiten

Er zijn veel activiteiten in diverse musea bezocht. Scholen zijn enthousiast over de ruime keuze van activiteiten die zijn aangeboden. Nieuw in het menu zijn activiteiten van: 37PK, Paviljoen Welgelegen, Museum Haarlem. Ook is Wie Wat Bewaart Heeft Wat opgenomen, als aparte activiteiten in de verschillende stadsdelen en randgemeenten, met een verwijzing naar het totale programma.

Aanvankelijk kozen scholen voor de bekende activiteiten en de kwaliteit van de beide grote musea Teylers en Frans Hals. In 2015-2016 is hier een verandering te zien, de Vishal, het Kunstfort Vijfhuizen en museum de Cruquius worden beduidend vaker gekozen dan voorgaande jaren. In 2016-2017 gaat deze verschuiving door, opnieuw worden de Vishal, het Kunstfort, museum de Cruquius en het Archeologisch museum veel gekozen. Ook nieuwkomer 37PK heeft veel belangstelling.

Voor het eerst zijn in de afgelopen jaren museumactiviteiten voor kleuters aangeboden; in 2015-2016 was dat in twee stadsdelen en randgemeenten. In 2016-2017 hebben we overal museumactiviteiten voor kleuters aangeboden. Hiervoor blijkt veel belangstelling te zijn. Voor kleuters zullen we museumactiviteiten dan ook blijven aanbieden.

De bezoekersaantallen van de musea zijn te vinden in bijlage II.

Voorstellingen bij de podia

Het CultuurMenu biedt scholen een unieke mogelijkheid om een kwaliteitsvoorstelling in klassenverband te bezoeken bij de podia. Voorstellingen in de Stadsschouwburg, Philharmonie en Toneelschuur worden geprogrammeerd in nauwe samenwerking met de zalen. Er wordt gezocht naar mogelijkheden voor aansluiting bij educatievoorstellingen op de verschillende vakgebieden, muziek, theater, dans en literatuur. Ook voor film is aandacht in het menu; animatiefilms (HAFF) worden al enkele jaren aangeboden. Met ingang van 2017-2018 zullen ook IDFA-juniorfilms worden aangeboden. Er wordt voor verschillende leeftijdsgroepen geprogrammeerd zodat er in de CultuurMenu's voor groep 3 t/m 8 voorstellingsbezoek kan worden aangeboden. In 2016 hebben we twee voorstellingen van Nationale Opera & Ballet geprogrammeerd. Haarlemse leerlingen konden tegen gereduceerde prijs naar een voorstelling van het Balletorkest, omdat er enige ruimte in de

begroting was. Naast de voorstellingen in de zalen, programmeerden we ook voorstellingen die op school plaatsvonden.

Bij voorstellingen geven we zo goed mogelijk de inhoud aan en waar mogelijk de thema's, zodat leerkrachten de aansluiting met hun onderwijs kunnen zoeken. Voorstellingen gaan vaak vergezeld van lesmateriaal met voorbereidende- en/of verwerkingsopdrachten voor op school.

Niet altijd sluiten voorstellingen aan bij hetgeen er op dat moment aan de orde is in de klas. Het is verschillend hoe scholen dit ervaren en hoe ze ermee omgaan: er zijn scholen die dit een probleem vinden; er zijn ook scholen die aangeven ruimte te maken voor de voorbereiding en verwerking omdat ze deze ervaring onmisbaar vinden voor hun leerlingen. Ook zijn er scholen die op basis van de informatie altijd een aansluiting weten te maken met hun beleid of onderwijs bijvoorbeeld met wereldoriëntatie of taal.

Uit de evaluaties blijkt dat veel scholen/leerkrachten graag een les of workshop door een vakdocent willen koppelen aan voorstellingen. Dit wordt gezien als een waardevolle toevoeging aan het bezoek aan een voorstelling bij de podia. Scholen geven aan dat het positief bijdraagt aan de beleving van leerlingen en dat de voorstelling beter wordt ingebed in het schoolprogramma. We zullen de door theatergezelschappen ontwikkelde workshops bij voorstellingen onder de aandacht blijven brengen. Daar waar we het noodzakelijk vinden bieden we zelf workshops aan binnen het CultuurMenu.

Extra kleutervoorstellingen

In het voorjaar 2016 was het financieel mogelijk om een extra kleutervoorstelling te organiseren voor de kleuters in Heemstede Zuid en Bloemendaal Zuid. Leerlingen en leerkrachten zagen op school één van de professionele voorstellingen Aadjie Piraatje en Voorwaarts Mars. Reacties waren louter positief. In het najaar 2015 programmeerden we extra kleutervoorstellingen voor scholen in Haarlem Centrum/Zuid West en voor de scholen in Heemstede Noord en Bloemendaal Noord.

4. CultuurMenu voor SO scholen en ITK

Voor drie scholen voor speciaal onderwijs in Haarlem hebben we wederom een apart CultuurMenu gerealiseerd. Het betreft de Van Voorthuijsenschool, de Van Gilseschool, de Parel (Regenboog en Albert Schweitzerschool). De wens van de scholen is de activiteiten van het CultuurMenu zoveel mogelijk óp of bij school te laten plaatsvinden. De SO-scholen kiezen ervoor om elk schooljaar een ander vakgebied centraal te stellen, zodat leerlingen in hun schoolperiode met meerdere disciplines in aanraking komen. In 2016 is de keuze gevallen op erfgoed: architectuur en is samenwerking gezocht met ABC. Er is een programma op maat gemaakt door Juliette Verhofstad. Een deel van de groepen van de scholen bezoekt het ABC, groepen voor wie een museumbezoek niet mogelijk is krijgen een architectuuractiviteit op school. De scholen zorgen voor de inbedding van deze activiteiten in een groter project op school.

Deze intentie voor een gezamenlijk programma ondersteunt Hart en wil dat samen met deze SO scholen in de komende jaren blijven realiseren. De Schelp deed hieraan mee, maar heeft zich teruggetrokken uit het SO menu en wil graag van het bredere reguliere menuaanbod gebruik maken.

Ook voor de Internationale taalklas is een apart menu georganiseerd. Voor de leerlingen van ITK plannen we vanuit het CultuurMenu geen voorstellingen in de zalen en museumbezoek. Deze activiteiten zijn te talig en vervoer is niet te realiseren door de ouders van deze leerlingen. In 2016-2017 zullen we, net als dit schooljaar, workshops op school realiseren met het beschikbare budget.

5. Kwaliteitsbewaking en evaluatie

Alle activiteiten die in het CultuurMenu worden aangeboden kunnen door scholen worden geëvalueerd middels een evaluatieformulier dat zij krijgen toegestuurd. Deze formulieren krijgen de scholen in een link toegestuurd waardoor ze nog eenvoudiger zijn in te vullen. We zien een kleine toename van het aantal ingevulde evaluaties.

Kritische opmerkingen over activiteiten uit het menu koppelen we terug naar de theatergroepen of uitvoerende aanbieders. En natuurlijk nemen we de wensen en opmerkingen mee in de programmering van het volgend schooljaar.

Het evaluatietraject van lokale programma's hebben we voortgezet. De volgende activiteiten werden in 2016 in een gesprek tussen de aanbieders en scholen geëvalueerd:

- Blijstour van het Teyler Museum;
- Van Rattenvanger tot Dijkgraaf van Cruikuis Museum.

Met 6 kunstenaars voerden we gesprekken. In overleg met 2 kunstenaars hebben we 4 workshops uit het aanbod gehaald, dit op basis van gesprekken met en evaluaties van leerkrachten.

Busvervoer SO en SBO scholen

Voor de activiteiten van het CultuurMenu Haarlem die buiten de school plaatsvinden is het voor SO en SBO scholen mogelijk om via Hart vervoer aan te vragen. Dit vervoer is helaas sinds 2014 enorm in prijs gestegen. We deden een beroep op de SO en SBO scholen om het vervoer van leerlingen zoveel mogelijk zelf te regelen en alleen wanneer dit echt noodzakelijk was, gebruik te maken van de vervoerregeling van Hart. Hieraan hebben de scholen gehoor gegeven. We hebben het vervoer voor enkele scholen geregeld en gefinancierd, dit was financieel mogelijk.

We willen dit vervoer blijven faciliteren voor scholen voor wie vervoer een belangrijke voorwaarde is om de activiteiten van het CultuurMenu op locatie te bezoeken. In 2016 hebben we voor de scholen die het SO menu afnemen een bedrag gereserveerd voor vervoer. Deze scholen maken in de regel geen gebruik van dit vervoer omdat de activiteiten bij voorkeur op school worden georganiseerd.

6. Doelen CultuurMenu 2017-2018

- Met aandacht voor lokale initiatieven zullen we een regionaal CultuurMenu realiseren voor 88 scholen primair onderwijs, waaronder een aangepast menu voor drie SO scholen in Haarlem en de ITK;
- Het evaluatietraject van de activiteiten wordt voortgezet. Met de ingezette werkwijze zullen we in 2017 ten minste twee lokale activiteiten evalueren met instellingen/aanbieders en scholen. En ten minste drie workshops van onze kunstenaars/docenten bezoeken en gesprekken voeren;
- Wanneer scholen een activiteit van een instelling voordragen voor opname in het CultuurMenu, zullen we dit honoreren en de evaluatie faciliteren;
- Scholen die in een motivatie aangeven hoe een activiteit uit het CultuurMenu aansluit bij hun beleid en programma zullen we voorrang geven bij hun eerste keuze;
- In het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit zullen we netwerken voor Haarlem en Zandvoort organiseren, waarin het CultuurMenu als vast onderwerp op de agenda staat;
- Alle informatie over de scholen en de activiteiten voor het CultuurMenu zijn in het administratieve systeem van Hart onder gebracht, waardoor we scholen beter van dienst kunnen zijn en beter kunnen adviseren;
- Voor het CultuurMenu van Haarlem, Bloemendaal en Heemstede ontwikkelen we themaworkshops op maat, zodat we beter aan kunnen sluiten bij het onderwijsprogramma van de school;
- In Zandvoort zullen we opnieuw aandacht besteden aan de plek van het CultuurMenu in het cultuurbeleid van de scholen. We zullen hierover in 2017 met hen in gesprek gaan.

7. Financieel verslag 2016 CultuurMenu Haarlem

Kosten activiteiten

Voorstellingskosten	51.117
Workshops	18.883
Musea	19.490
Reis- en representatiekosten	468
Organisatiekosten	67.870

<u>Totale Kosten</u>	<u>157.828</u>
-----------------------------	-----------------------

Opbrengsten activiteiten

Bijdrage scholen	74.312
Subsidie gemeente Haarlem	70.000
Bijdrage uit Combinatieregeling	13.200

<u>Totale Opbrengsten</u>	<u>158.529</u>
----------------------------------	-----------------------

<u>Resultaat project</u>	<u>-316</u>
---------------------------------	--------------------

Toneelschuur Haarlem

Vliegende Koe

Bijlage I: Activiteiten uitgelicht

Voorstellingen uitgelicht

De PindakaasPrins van Orkater en Holland Barok Society - Philharmonie

Een voorstelling met ballen, waarin barokmuziek en onvervalste rock-'n-roll elkaar tegenkomen. Figuren uit stripboeken en sprookjes uit alle delen van de wereld komen voorbij. Een grootste productie met een grote cast, kostuums decor, een groot orkest in een groot theater maken veel indruk.

Door het orkest en de spelers zo met elkaar te combineren, wordt klassieke muziek toegankelijk.

Vliegende Koe van De Stille- Toneelschuur

Een moderne dansvoorstelling waarin veel te zien was. Eitjes rolden over het podium en er werd gedanst met kartonnen dozen. Maar er viel ook veel te lachen, om de gekke bewegingen en alle manieren van aanraking. Om de moderne dansbewegingen te kunnen interpreteren werd er door het gezelschap een voorbereidende workshop gegeven op school.

Dit jaar heb ik heel bewust voor deze voorstelling met moderne dans gekozen. Ik wilde mijn leerlingen een keer iets anders laten zien, iets nieuws dat ze nog niet kenden. Dat is goed gelukt!

Cellostorm van Oorkaan – De Krocht

Een beeldende voorstelling over eenzaamheid en vriendschap, zonder woorden maar met veel humor en met muziek uit de hele wereld. Van Franz Schubert tot Philip Glass, van Emile Waldteufel tot John Adams en van Alberto Ginastera tot Astor Piazzolla, gespeeld door de acht cellisten van het Cello8tett Amsterdam. Bij deze voorstelling, onderdeel van het menu van Zandvoort, werd een voorbereidende workshop aangeboden die de leerlingen hielp het verhaal te volgen.

Een bijzondere voorstelling die een beroep doet op je inlevingsvermogen/ fantasie. Met de instrumenten werden de gevoelens en gebeurtenissen goed weergegeven.

Museumactiviteiten uitgelicht

Blitstour langs het Lab - Teylers Museum

Wat is de hoogste en laagste toon die je nog kunt horen, hoe hijs je jezelf omhoog, hoe leg je een stroomkring aan en hoe komt een regenboog aan zijn kleuren? Allemaal vragen waar leerlingen in het Blitslab antwoord op vinden door te experimenteren met replica's van oude instrumenten uit het museum. Ook een rondleiding langs de echte oude instrumenten hoort er natuurlijk bij.

Piramide Boerhave heeft een jaar eerder deze activiteit geëvalueerd met het museum en gezamenlijk zijn verbeterpunten geformuleerd. In een gesprek wordt duidelijk dat de school erg positief is over de verbeteringen die daadwerkelijk zijn aangebracht in het programma. Sinds het vorige bezoek is er een lesbrief (appetizer) ontwikkeld en zijn een aantal praktische oneffenheden opgelost. De duur van de activiteit wordt nog steeds door diverse scholen als (te) kort omschreven. Educatied medewerkster van Teylers geeft aan dat dit precies de bedoeling is. Leerlingen blijven scherp en zijn gemotiveerd om nog eens terug te willen komen, het is belangrijk dat het voor de leerlingen niet te lang duurt en saai wordt.

In dit evaluatiegesprek wordt geregeld dat ouders van de Piramide Boerhave, die veelal een

migratieachtergrond hebben en dit museum graag willen bezoeken, zullen worden uitgenodigd voor een rondleiding. Dit bezoek heeft plaatsgevonden en is als zeer waardevol ervaren door de bezoekende ouders, de school en het Teylers.

Van Rattenvanger tot Dijkgraaf – museum De Cruquius

Wie waren er vroeger onmisbaar om het stoomgemaal in werking te zetten? In de voorbereiding op school worden de leerlingen in acht groepjes verdeeld. Ieder groepje specialiseert zich in een van de acht (historische) beroepen. In het museum worden de leerlingen rondgeleid door Meneer Cruquius. Tijdens de tocht door het museum krijgen de leerlingen de kans om het beroep waarin zij zich hebben gespecialiseerd te demonstreren en uit te leggen aan de rest van de klas. De verkleedkist is bij dit rollenspel onmisbaar.

Ook deze activiteit is geëvalueerd in een gesprek tussen de educatiemedewerkster van museum de Cruquius en leerkrachten van De Wadden en Sint Bavo. Uit evaluatieformulieren van alle scholen die zijn teruggekomen blijkt dat de activiteit erg goed wordt bevonden. In het gesprek zijn toch nog enkele verbeterpunten besproken en door kennisdeling kan het programma nu nóg meer aangescherpt worden.

Blitstour langs het Lab

Van Rattenvanger tot Dijkgraaf

Workshops uitgelicht

Themaworkshops

Werkt u met uw groep aan een thema? En zou u graag een workshop bij dit thema op het gebied van theater, dans, muziek of beeldend willen inzetten? Dat kan in 2016-2017!

De workshop wordt voor uw school op maat gemaakt door een van onze kunstenaars/docenten. Afhankelijk van het thema en van uw wensen, kan er een theater-, dans-, muziek- of beeldende workshop worden gegeven.

Vier Haarlemse scholen maakten gebruik van het aanbod Themaworkshops. Twee van onze kunstenaars/docenten gingen er op deze scholen mee aan de slag. Na herhaaldelijk verzoek, ontvingen we slechts van één school twee evaluatieformulieren. Hier was tevredenheid over de workshops.

Beide kunstenaars hebben deze op maat aanpak als positief ervaren; hoewel het ook nu lastig bleek om contact te krijgen met de scholen over deze workshops. Als dit uiteindelijk lukte, werd het gesprek met leerkracht of ICC'er van de scholen als positief en prettig ervaren en maakte dit het mogelijk een goede aansluiting te maken bij het onderwijsprogramma/thema van de groep.

Opa's en oma's in soorten en maten! – Marlies Hasebos

Opa's en oma's kunnen van alles zijn: oud, jong, doof, vergeetachtig, sportief, langzaam, gezellig of gewoon ontzettend lief. Wat maakt jouw opa of oma bijzonder? Wat kunnen ze goed? Kun je met ze lachen? Maakt het uit dat ze oud zijn? Doe ze maar eens lekker na; we spelen allerlei opa's en oma's in grappige scènes.

Vanwege de aansluiting bij het thema van de kinderboekenweek is deze theaterworkshop voor de groepen 3 en 4 gretig afgenomen. Door alle leerkrachten is deze workshop positief gewaardeerd. Een opmerking uit een van de evaluaties: 'Fijn dat er ruimte was voor elk kind om mee te doen op zijn of

haar eigen manier. Soms door een zetje te geven, maar soms ook door een stapje terug te doen. Knap om dit met een onbekende groep op individueel niveau aan te voelen.'

Mix van dans en spel – Bertine Verbeek

Met handige tools voor het zingen, leren we spelenderwijs zang technische vaardigheden. Vervolgens wordt er een musicalied aangeleerd dat qua inhoud, beleving en niveau van zang en dans wordt afgestemd op de groep! Voorbeelden van materiaal voor groep 3 en 4: Nijntje de musical, Eigenwijs, Groep 5: Annie, voor groep 6: Oliver.

De energieke docente Bertine Verbeek heeft veel ervaring met groepswork en schakelt snel naar de behoefte van de groep. Ieder kind gaat met een positieve musicalervaring terug naar de klas!

Deze nieuwe workshop voor groep 3 t/m 6 is erg goed ontvangen, louter positieve reacties.

Het mooiste egeltje van het bos – Denise Kamp

De kunstenaar vertelt met behulp van kleifiguren een verhaal over een gierig egeltje dat allemaal mooie gekleurde stekeltjes heeft. De andere egeltjes willen ook wel zulke mooie stekeltjes! Als het egeltje zijn mooie stekeltjes uitdeelt, merkt hij pas hoe blij hij daarvan wordt. Na het verhaal gaan de kinderen met klei een egeltje maken in een holletje dat versierd wordt met schelpen. Het egeltje wordt ook versierd ... en gaan de egeltjes ook uitdelen?

Ook deze workshop is nieuw in het aanbod. Een reactie van een leerling die de leerkracht na afloop is bijgebleven: 'Juf, mogen we ons egeltje alsjeblieft mee naar huis nemen?'

Mix van dans en spel

Het mooiste egeltje van het bos

II. Bezoekersaantallen voor musea

aangeboden in CM programma en door de scholen gekozen

aangeboden in CM programma , maar door de scholen niet gekozen

AANTAL GROEPEN IN 2015-2016

	Haarlem- NN Menu 1 (groep 1,2)	Haarlem- NN Menu 1 (groep 5,6)	Haarlem- NZ Menu 2 (groep 3,4)	Haarlem O- Schalk Menu 3 (groep 1,2)	Haarlem O- Schalk Menu 3 (groep 5,6)	Haarlem Cent.ZW menu 4 (groep 7,8)	Heemstede Z Menu 3 (groep 1,2)	Heemstede Zd Menu 3 (groep 5,6)	Heemstede N Menu 4 (groep 7,8)	Bloemendaal N Menu 1 (groep 1,2)	Bloemendaal N Menu 1 (groep 5,6)	Bloemendaal Z Menu 2 (groep 3,4)	Zandvoort (groep 8)	totaal aantal groepen
Musea 2015/2016														
Teylers museum														
Beestenboel			4									1		5
Knetterende elektriciteit		1			5	3		1	1					11
fossielen en mineralen		2			3			3			1			9
Blitstour langs het lab						4			2				6	12
Etsen als Rembrand		4			6	5		3	3		4			25
Stappen in de Stad						6								6
Frans Hals museum														
Kijk en doe tocht		2			1			1						4
Audiotour						3								3
Thuis in de gouden eeuw		1			12	3								16
Een betoverende reis	8									7				15
Cornelia Vooght			4									4		8
De hond van Frans Hals			1									2		3
Vishal														
Aan het werk		6			8	5		6	3		3			31
Kunst ontmoeten					1									1
Kunstfort														
Allemaal kleine soldaatjes			2	15								1		18
Daar zijn de soldaten						8			3					11
NH archief														
Stambomen														0
Hoe heet jij eigenlijk?											1			1
Bibliotheek														
Schatten van de bieb		2												2
Cruquius														
Van rattenvanger tot dijkgraaf		6			8						4			18
ABC														
Het ABC van architectuur											1	4		5
Archeologisch museum														
Graaf mee in het museum			4								1	5		10
Totaal aantal bezoekende groepen														214

AANTAL GROEPEN IN 2016-2017

aangeboden in CM programma en door de scholen gekozen

aangeboden in CM programma , maar door de scholen niet gekozen

	Haarlem NN Menu 2 (groep 1,2)	Haarlem NN Menu 2 (groep 3,4)	Haarlem NZ Menu 3 (groep 1,2)	Haarlem NZ Menu 3 (groep 5,6)	Haarlem Cent.ZW menu 1 (groep 1,2)	Haarlem Cent.ZW menu 1 (groep 5,6)	Haarlem O- Schalk Menu 4 (groep 1,2)	Haarlem O- Schalk Menu 4 (groep 5,6)	Haarlem O- Schalk Menu 4 (groep 7,8)	H'stede N Menu 1 (groep 1,2)	H'stede N Menu 1 (groep 5,6)	H'stede Z Menu 4 (groep 1,2)	H'stede Z Menu 4 (groep 7,8)	B'daal N Menu 2 (groep 1,2)	B'daal N Menu 2 (groep 3,4)	B'daal Z Menu 3 (groep 1,2)	B'daal Z Menu 3 (groep 5,6)	totaal aantal groepen
Musea 2016/2017																		
Teylers museum																		
Beestenboel		3																3
Knetterende elektriciteit									1									1
Blitstour langs het lab													1					1
Etsen als Rembrandt									8				3					11
Spruitjes in space				3					1									4
Muziek in je oren				2		4				2								8
Naar de top van de Mont Blanc						3										2		5
Wie wat bewaart heeft wat 1	1						14					1		6				22
Frans Hals museum																		
Thuis in de gouden eeuw				2		2												4
Cornelia Vooght stapt uit haar lijst		8													1			9
Het hondje van Frans Hals					6					6								12
Frans Hals museumquiz									5				3					8
Vishal																		
Aan het werk				4		10		2	2		2						2	22
Kunst ontmoeten																		0
Kunstfort Vijfhuizen																		
Allemaal kleine soldaatjes		6	2												5	12		25
Daar zijn de soldaten									3				3					6
We gaan aan het werk									1						6			7
Museum Haarlem																		
Ontwerp je eigen stad									1									1
Wie wat bewaart heeft wat 4																2		2
NH archief																		
Stambomen																		0
Hoe heet jij eigenlijk?				3		3				1								7
Bewaren voor de toekomst																		0
Wie wat bewaart heeft wat 7													2					2
Bibliotheek																		

[illegible]

III. Bezoekersaantallen voorstellingen in de zalen

AANTAL SCHOLEN EN LEERLINGEN IN 2015-2016

	Voorstelling	Bestemd voor	Gezelschap/Impresariaat	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Aantal begeleiders
Stadsschouwburg						
	De Kleine Kapitein	groep 5, 6, 7	Van Engelenburg	8	643	85
	Alice in Wonderland	groep 6, 7, 8	Maastd	19	934	117
	Koning Arthur	groep 5, 6, 7, 8	Theater Terra	28	1394	178
	Totaal			55	2971	380
Philharmonie	PindakaasPrins	groep 5, 6, 7	Holland Baroque Society en Orkater	19	442	55
	Totaal			19	442	55
Toneelschuur						
	Ben niet bang	groep 5 en 6	Maastd	7	428	55
	Vlieg op	groep 3 en 4	Laura van Hal	7	346	47
	Bezoek voor Beer	groep 3 en 4	Het Laagland	6	408	51
	Vliegende koe	groep 3 en 4	De Stilte	7	414	53
	Expeditie Peter Pan	groep 7 en 8	Het Laagland	7	323	43
	Mariken	groep 5 en 6	Theatergroep Kwatta	8	443	62
	De man die op reis ging	groep 3 en 4	Unieke Zaken	22	1213	160
	Totaal			64	3575	471
De Krocht						
	PLU	groep 1, 2, 3	Valentijn Productiehuis	5	390	47
	Cellostorm	groep 4, 5, 6	Oorkaan	5	351	44
	Totaal			10	741	91
Nationale Opera en Ballet						
	Giselle	groep 7 en 8	Nationale Opera en Ballet	4	180	23
	Totaal			4	180	23
Westergasfabriek						
	Creatures	groep 5, 6, 7, 8	Het Balletorkest	11	942	122
	Totaal			11	942	122

Op Scholen

Aadje Piraatje	groep 1 en 2	Ton Meijer	24	1413
De Kikkerprinses	groep 1 en 2	Koekla	4	434
Voorwaarts Mars	groep 1 en 2	Rumoer	2	100
Vos en Haas	groep 1 en 2	Theaterpoppen	4	490
Bakkertje Bor	groep 1 en 2	Lila Luna	5	380
Het Grote Geheim van Ridder Rudolf	groep 1 en 2	Lila Luna	5	383
iSocial	groep 7 en 8	Theatergroep Zwerm	6	315
Kriebels	groep 8	Theatergroep Zwerm	1	90
Totaal			51	3.605
TOTAAL AANTAL LEERLINGEN				12.456

AANTAL SCHOLEN EN LEERLINGEN IN IN 2016-2017

	voorstelling	bestemd voor	gezelschap/Impresariaat	aantal scholen	aantal leerlingen	aantal begeleiders
Stadsschouwburg	De boze heks en de zandtekenaar	groep 3, 4, 5	Van Engelenburg	11	567	79
	De Vliegende Hollander	groep 4, 5, 6, 7, 8	Theater Terra	0	0	0
	Joris en de Drakentemmers	groep 5, 6, 7, 8	Het Laagland	20	952	133
	Totaal			31	1.519	212
Toneelschuur	Onbekend land	groep 4, 5, 6	Het Houten Huis	5	214	31
	De Witt of Oranje	groep 7 en 8	Tafel van Vijf	15	679	94
	Leuk!	groep 7 en 8	De Toneelmakerij	11	471	66
	Dekbed	groep 3 en 4	Project Sally	6	208	28
	Barbaartje	groep 3, 4, 5	Theater Sonnevanc	8	396	54
	De grote illusionist	groep 5, 6, 7, 8	Het Filiaal	21	896	129
	Totaal			66	2.864	402
De Krocht	Pudding Tarzan	groep 3 en 4	Orkest Max Tak	6	293	41
	10 x Daan	groep 1 en 2	Stichting Krijt	6	308	41
	Gelukzoeker	groep 7 en 8	Theater de Makkers	6	300	42
	Totaal			18	901	124
Nationale Opera en Ballet	La Bayadere	groep 5 en 6	Nationale Opera en Ballet	6	297	43
	Coppelia	groep 7 en 8	Nationale Opera en Ballet	5	301	41
	Hondenhartje	groep 7 en 8	Nationale Opera en Ballet	3	147	36
	Totaal			14	745	120
Op scholen	Een poepje van eigen deeg	groep 1 en 2	Lilaluna Verteltheater	2	125	0

	Het grote geheim van Ridder Rudolf	groep 3 en 4	Lilaluna Verteltheater	4	281	0
	Prins Pips	groep 3 en 4	Lilaluna Verteltheater	2	108	0
	Bijna elf enzo	groep 8	Theatergroep Zwerm	3	189	0
	iSocial	groep 7 en 8	Theatergroep Zwerm	6	389	0
	Totaal			17	1.092	0
TOTAAL AANTAL LEERLINGEN					7.121	

Activiteiten en ontwikkelingen Cultuur in Vrije Tijd 2016

Inleiding

Vanaf 1 augustus 2017 zal Hart 3.0 een feit zijn. Dat betekent dat het zwaartepunt van Hart verder verschuift naar de activiteiten in het onderwijs en het verhuren van de ruimtes aan de Kleine Houtweg 18, 24 en aan de Oorkondelaan. Het eigen aanbod, ondergebracht bij de afdeling Cultuur in Vrije Tijd (CiVT) wordt afgestoten, met uitzondering van het talenaanbod.

In seizoen 2015-2016 heeft Hart voorgesorteerd op deze ontwikkelingen door een aantal ingrijpende, weldoordachte keuzes te maken betreffende de programmering en inrichting van de afdeling Cultuur in Vrije Tijd. Deze keuzes worden hieronder nader toegelicht.

Ontwikkeling van het aanbod

Doelstelling voor 2016 was om de conversie bij CiVT te verhogen, efficiënter te werken, zichtbaarheid en bereikbaarheid te vergroten en nieuwe groepen cursisten aan ons te binden. Dat heeft geleid tot onderstaande maatregelen en keuzes:

In 2014 en 2015 ging zo'n 65% van de uitgezette cursussen niet door. Om minder inschrijvers te hoeven teleurstellen, werk te besparen bij coördinatoren CiVT en cursistenadministratie zijn de volgende maatregelen getroffen:

- Cursussen die tot op dat moment altijd goed liepen zijn opnieuw uitgezet;
- Cursussen die tot op dat moment geen doorgang vonden zijn uit het aanbod gehaald;
- Cursussen die tot op dat moment redelijk liepen, nét aan doorgang konden vinden of nieuw waren, zijn uitgezet mits zij kansrijk werden geacht (vraaggericht programmeren) en inhoudelijk een mooie aanvulling waren op de rest van het aanbod. Deze zijn in eerste instantie alleen in september 2015 uitgezet, een tweede ronde (januari 2016) is alleen gepland wanneer succes is bewezen.

De faciliteiten van Hart zijn op een meer efficiënte manier ingezet en beter benut. Zo is het aanbod dat in het computerlokaal en in de danszaal wordt gegeven verder uitgebreid (zie ook Thuis bij Hart).

In voorgaande jaren was Hart gedurende de schoolvakanties doorgaans niet open. Juist in de korte vakanties (herfst, kers, voorjaar, mei) en in de laatste week van de zomervakantie is er behoefte aan cultuureducatieve activiteiten, met name voor kinderen. Hart wil een huis zijn dat ook (of juist) in de schoolvakanties bruist. In het jaar 2016 zijn we onder de titel Vakantiekunstenaars aanbod gaan organiseren: een dagprogramma van 10.00 tot 16.00 uur voor kinderen van 6 tot 12 jaar waarin zij verschillende workshops volgen die onderdeel zijn van ons aanbod, dan wel worden aangeboden door onze huurders. Het maximale aantal deelnemers in deze vorm is 20. Dat aantal werd in 2016 steeds ruimschoots gehaald - er is inmiddels een wachtlijst.

We hebben in 2016 het gat tussen ons eigen muziekaanbod (Muziek op Schoot en Muziekontdekkingsreis 1 en 2) en het muziekaanbod van de Vereniging Hart Muziekschool gedicht, zodat muzikale leerlingen écht van jong tot oud bij ons terecht kunnen. Hiertoe hebben we de cursus Muziekinstrumentenontdekkingsreis geprogrammeerd.

Het dansaanbod van Hart is mager in omvang maar loopt vrij goed. De concurrentie in Haarlem is echter groot met de vele goede balletscholen die de stad rijk is. Hart heeft in 2016 het dansaanbod

verstevigd met Ouder & Kind cursussen. Voor een dergelijke cursus is de drempel naar een balletschool voor ouders vaak hoog; Hart blijkt wel een goede plek te zijn. De cursus is een succes.

Om ons eigen muziektheateraanbod duidelijk te onderscheiden van huurder Jeugdtheaterschool Mamagaai hebben we dit in 2016 in de markt gezet als Toneel, met een Toneelklas, een Toneelgroep, twee maal een Toneelwerkplaats en een bijzonder locatieproject in de Kennemerduinen.

Samenwerking

Hart werkte in 2016 nauw samen met collega culturele instellingen, festivals en evenementen in Haarlem en omgeving:

Eerste Hulp bij Kunst

Hart is inhoudelijk en qua marketing de initiërende, aanjagende en coördinerende partij die een serie inspiratie avonden over hedendaagse kunst samenstelt met op dit moment de partners Stadsschouwburg & Philharmonie, Toneelschuur, Dolhuys, Noord Hollands Archief, Bibliotheek Zuid Kennemerland en Frans Hals Museum | De Hallen. Hart creëerde tevens de website www.eerstehulpbijkunst.nl en houdt deze bij.

Haarlem Cultuur Festival

Hart is lid van de kerngroep van het Haarlem Cultuur Festival (HCF), samen met de Toneelschuur, Frans Hals Museum | De Hallen en Stadsschouwburg & Philharmonie. Het HCF wordt jaarlijks in het eerste weekend in september gehouden en vormt de start van het culturele seizoen. Een van de doelstellingen is om kunst en cultuur bij een breed publiek onder de aandacht te brengen, nieuwe bezoekers en deelnemers te interesseren. Om die reden is Hart intensief bij betrokken bij de ontwikkeling van de inhoud, bij het stellen van de (strategische) doelen en bij aansturen van de externe marketeer van het festival.

Haarlem Plastic Vrij

Hart heeft duurzaam ondernemen hoog in het vaandel. Met de Green Key certificering zet Hart zich in voor een duurzame organisatie en gaat daarbij verder dan de wet- en regelgeving verplicht, zonder dat de bezoekers van Hart inleveren op comfort en kwaliteit. Samen met de grote culturele instellingen in de stad en een aantal partners op het gebied van duurzaamheid (zoals Spaarnelanden en Dopper) zijn we de campagne Haarlem Plastic Vrij gestart. In 2017 wordt die verder uitgerold. Het project omvat zowel marketing als programmering. Hart levert hieraan als partner een bijdrage in natura in de vorm van uren van de Medewerker Marketing voor ondersteuning bij de uitvoer van het marketingplan, en uren van het Hoofd Programmering & Marketing als projectleider communicatie en lid van de kerngroep.

Gitaarlem

Hart is partner van Gitaarlem en was ook in 2016 een van de locaties waar de voorrondes van de Gitaarlem Talent Award plaatsvonden. Hart-directeur Frans Funnekotter was voorzitter van de finale-jury.

Zomer in de Zaanen

Hart is partner van het festival Zomer in de Zaanen. Hart heeft daar een podium waar we samen met de Vereniging Hart Muziekschool muziek programmeren. Daarnaast organiseren we diverse activiteiten op het veld bij het podium ter promotie van onze cursussen.

Financiële resultaten

In seizoen 2015-2016 is er gericht, meer vraaggericht geprogrammeerd, om een hoger percentage

cursussen doorgang te kunnen laten vinden. In 2014 zijn er 590 cursussen uitgezet, in 2015 waren dit er 364 en in 2016 zijn er 168 cursussen uitgezet. Logischerwijs vallen de inkomsten van de leselden daarmee lager uit, het gaat om een mindering van € 47.000. Maar de kosten van de freelancers zijn daardoor ook fors gedaald en komen € 52.000 lager uit dan begroot. Per saldo is het resultaat van de leselden € 5.000 hoger dan begroot.

De cursussen zijn tevens gestart met een hoger gemiddeld aantal deelnemers. Startten er in voorgaande jaren veel cursussen met het minimum aantal deelnemers of net iets eronder, dit jaar startten de meeste groepen met meer dan het minimale aantal, wat maakt dat de inkomsten per cursus hoger zijn dan voorgaande jaren.

	Begroot	Realisatie
Leselden 2016	CIVT	
05020 BSO Dans & Theater	1.500	880
05030 BSO Beeldende kunst & vormgeving	5.000	1.872
05000 BSO uitbreiding aanbod	8.500	-
04130 Muziek kortlopend aanbod	20.000	22.898
04220 Dans en theater	12.500	11.669
04310 Beeldende kunst en vormgeving	70.000	83.943
04320 Fotografie & audiovisuele vormgeving	9.000	4.176
04330 Computer en nieuwe media	5.000	1.283
04410 Kunstgeschiedenis en beschouwing	7.500	7.770
04510 Literatuur en schrijven	6.000	3.800
04610 Body en Mind	5.000	4.341
04810 Moderne talen	35.000	45.852
04850 NT2	135.000	99.585
Nieuw te ontwikkelen aanbod: workshops op maat, taalcursussen voor laaggeletterde, kinderpartijtjes	15.000	
Totaal	335.000	288.069

Vooruitblik naar 2017

Zoals in het meerjarenbeleidsplan "Hart 3.0" staat beschreven zal de afdeling CiVT – met uitzondering van de afdeling Talen – per 1 augustus 2017 worden afgestoten. Docenten hopen wij na de zomervakantie van 2017 te mogen begroeten als huurder bij Hart. In de laatste maanden van 2016 is hier het voorbereidende werk voor gestart.

Hart zal waken voor het behoud van de identiteit en de kwaliteit en dus inhoudelijk "keuren" of een huurder wel of niet past bij Hart. Daarnaast zullen we zorgdragen voor een brede programmering waarbij we naast het behouden van bestaande huurders actief zullen gaan programmeren, zowel incidentele evenementen als langlopende partnerschappen.

Zo wordt Hart steeds meer het bruisende centrum voor kunst, kennis en cultuur in Haarlem.

Activiteiten en ontwikkelingen Cultuur in School 2016

Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)

2016 was het laatste jaar van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) 2013-2016. Wat heeft Cultuureducatie met Kwaliteit opgeleverd voor scholen en culturele instellingen uit de gemeenten Haarlem en Zandvoort? Cultuureducatie met Kwaliteit is voor Hart een periode geweest van verbinden, ontwikkelen en verdiepen. Hiervoor werd een samenwerking gezocht met de gemeenten, culturele instellingen, schoolbesturen, directeuren, intern cultuurcoördinatoren (afgekort ICC-ers) en leerkrachten. Gezamenlijk werkten zij aan de verankering van het cultuuronderwijs. CMK heeft zich gericht op twee ontwikkelingslijnen: versterking muziekonderwijs en het CultuurMenu.

Versterking muziekonderwijs

Hart ondersteunde acht scholen in Haarlem en twee in Zandvoort bij het ontwikkelen van een visie op muziekonderwijs en het schrijven van een leerlijn voor muziek. De leerkrachten op deze scholen werden getraind tijdens studiedagen en kregen begeleiding op de werkvloer. Met behulp van ontwikkelde materialen en competentielijsten kregen leerkrachten meer zelfvertrouwen en vaardigheden. Tevens werden muziekdocenten getraind in het stimuleren van de creativiteitsontwikkeling bij leerlingen en in het versterken van de relatie met de groepsleerkracht. Om te zorgen voor inbedding van Muziek Lab modules * in de school werd aanvullend lesmateriaal ontwikkeld voor groepsleerkrachten.

Vernieuwing CultuurMenu

Het CultuurMenu is een basisvoorziening voor cultuuronderwijs bestaande uit voorstellingen in zalen en op school, museum bezoek en workshops voor leerlingen uit groep 1 t/m 8. Hart organiseert het CultuurMenu voor 86 scholen in Haarlem, Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort, met een speciaal programma voor het SO.

Samen met een aantal pilotscholen is het CultuurMenu onder de loep genomen. Dit heeft geresulteerd in een uitbreiding van het aanbod binnen het CultuurMenu. Zo is het aanbod aangevuld met meer lokale aanbieders en met de mogelijkheid tot workshops op maat. Scholen die hun keuze motiveren en aangeven hoe deze aansluit bij hun cultuurbeleid en/of lesprogramma krijgen voorrang bij de toewijzing van deze activiteiten. Met behulp van een Quick Scan is een structuur opgezet voor het evalueren van activiteiten zowel door aanbieders als scholen. Dit heeft de aansluiting van het programma op de wensen van de scholen vergroot.

Voor een uitgebreid verslag van het CultuurMenu verwijzen we u naar de bijlage: Jaarverslag CultuurMenu Zuid-Kennemerland 2016.

* Muziek Lab = Hart heeft 20 lessenreeksen ontwikkeld die goed aansluiten bij de belevingswereld van kinderen. Het gaat om modules van 8 tot 12 weken, waarbij het ontdekken, experimenteren en samenspelen centraal staat.

Veranderproces

Hart heeft tijdens CMK samengewerkt met scholen met een hoog ambitieniveau. De benodigde tijdsinvestering voor de scholen was hoog. Zowel voor het ontwikkelen van visie en beleid als voor het verkrijgen van draagvlak en deskundigheidsbevordering. Een veranderproces vraagt veel tijd. Scholen wisten in de beginperiode van CMK niet altijd waaraan ze begonnen. Soms waren directeur en ICC-er de drijvende krachten, maar was er slechts beperkt draagvlak binnen het team. Hart heeft tijdens CMK haar professionaliteit ontwikkeld met betrekking tot het begeleiden van deze scholen. Processen zijn gestandaardiseerd. We zien bij de scholen een verschuiving van 'consumenten' naar 'gesprekspartner'. Door mogelijkheden inzichtelijk te maken werden scholen in staat gebracht om keuzes te maken die passen bij de identiteit van de school. Het was een intensief traject waarbij maatwerk het uitgangspunt was. Door middel van op de praktijk gerichte studiedagen en een helder beschreven stappenplan werd getracht het hele team mee te nemen in het traject. Het blijft een uitdaging om draagvlak te creëren binnen de school en om de uitvoering van het beleid niet te laten bepalen door een enkel enthousiast teamlid. Aandacht voor borging is essentieel om ook de impact op langere termijn te garanderen.

Dag voor Cultuuronderwijs – Eindconferentie Cultuureducatie met Kwaliteit

Als eindconferentie van CMK 2013-2016 organiseerde Hart op woensdag 2 november 2016 de Dag voor Cultuuronderwijs, met als thema "Synergie: over de meerwaarde van samen".

Een dag vol workshops, inspiratie, ontmoeting en debat voor intern cultuurcoördinatoren, leerkrachten, directeuren, bestuurders, cultuuraanbieders en wethouders. Dagvoorzitter was Ruben Maes. In de ochtend vonden (o.a.) werksessies plaats met bestuurders, directeuren en cultuuraanbieders. Hart heeft tijdens de werksessies veel input gekregen van de wensen ten aanzien van het verbeteren van cultuuronderwijs en de rol die Hart hierin zou moeten spelen. In de middag sloten leerkrachten en cultuurcoördinatoren aan. We presenteerden de publicatie *Hart voor Cultuuronderwijs; op weg naar Synergie*. Een publicatie waarin Hart verslag doet van vier jaar samenwerken met scholen en cultuuraanbieders aan cultuuronderwijs met kwaliteit vooruit blik op de volgende vier jaar. In de publicatie is het Synergiemodel opgenomen. Dit model helpt het culturele en onderwijsveld bij het maken van keuzes en brengt het proces dat vooraf gaat aan kwaliteit in beeld.

Hart is verheugd dat we opnieuw deel zullen nemen aan Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2017-2020. Naast gemeenten Haarlem en Zandvoort zullen de komende periode ook Bloemendaal en Haarlemmerliede deelnemen aan het project.

Bereikcijfers Cultuureducatie met Kwaliteit in 2016

Aantal pilotscholen vernieuwing CultuurMenu:	7 scholen
Aantal scholen versterking muziekonderwijs:	9 scholen
Aantal leerlingen via versterking muziekonderwijs:	2.834 leerlingen
Aantal leerkrachten deskundigheidsbevordering:	153 leerkrachten

Hart Adviesbureau

De uitgangspunten uit het Convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs, dat in 2015 werd ondertekend door de gemeente Haarlem, schoolbesturen en culturele instellingen, worden geconcretiseerd binnen de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

In de werkgroep, waar schooldirecteuren, bestuurders, gemeente, musea en Hart (adviesbureau) in participeren, wordt vorm gegeven aan het convenant door afspraken te maken over het verbeteren van de kwaliteit van cultuuronderwijs in Haarlem. Er wordt besproken wat van de verschillende partijen verwacht wordt en wat ieders rol is bij het bereiken van de doelen van het convenant. De werkgroep brengt advies uit aan het *Bovenbestuurlijk Overleg Primair en Voortgezet Onderwijs* (BOPO/ BOVO). Hart heeft de opdracht gekregen om een initiërende rol te spelen bij de uitvoering van het convenant.

De afgelopen periode CMK heeft er in Haarlem toe geleid dat Hart met een aantal scholen en culturele partners intensief heeft kunnen werken aan de verbetering van cultuuronderwijs. De ervaring die Hart opdeed op het gebied van adviseren en begeleiden van scholen en van cultuuraanbieders zullen we inzetten bij de uitvoering van het convenant.

In 2016 organiseerde Hart Adviesbureau bovenschoolse netwerkbijeenkomsten voor Stichting Spaarnesant, Salomo en Sint Bavo. Daarnaast bood het Adviesbureau ondersteuning bij het schrijven van subsidieaanvragen van scholen en schoolbesturen (Regeling Professionalisering Cultuuronderwijs en Impuls Muziekonderwijs). Het adviesbureau zal per 1 januari 2017 officieel van start gaan onder de naam Hart Advies.

Muziek Lab en Impuls Muziekonderwijs

We organiseerden Muziek Lab modules onder schooltijd op 17 scholen, waarvan 12 scholen deel hebben genomen nemen in het kader van de combinatieregeling (met 50 % korting).

Bij het werven van nieuwe scholen voor de combinatieregeling hebben we in overleg met de gemeente vooral scholen in achterstandswijken actief benaderd. Dit heeft geresulteerd in deelname van drie nieuwe scholen, namelijk Molenwiek Dalton, Franciscus Xaverius en Brandaris.

In 2016 heeft het Fonds voor Cultuurparticipatie een nieuwe regeling gepubliceerd, Impuls Muziekonderwijs. Dit is door vier scholen in Boerhaavewijk en één school in Haarlem Noord aangevraagd en toegekend. Hart heeft de scholen geattendeerd op deze regeling en begeleid bij het schrijven van de aanvraag. Het programma op de scholen in Boerhaavewijk is gericht op het bevorderen van taalvaardigheid via muziek. Muzieklessen kunnen door in te spelen op de luistervaardigheid en door de ondersteuning van de woordenschatontwikkeling, een goede bijdrage leveren aan de taalontwikkeling van jonge kinderen. In 2016 is de inhoud voorbereid, de uitvoering van het programma op de scholen in Boerhaavewijk start in 2017.

School in de Wijk

We organiseerden in samenwerking met negen scholen instrumentale muzieklessen met een doorgaande lijn van binnen- naar buitenschoolse lessen. Het programma, dat eerder gefinancierd werd via de regeling Kinderen Maken Muziek, kon worden voortgezet dankzij subsidie van de combinatieregeling, het School in de Wijk Fonds, en een kleine bijdrage van ouders voor naschoolse muzieklessen.

We bereiken met dit programma leerlingen die van huis uit niet de kans krijgen om een muziekinstrument te bespelen en nu wel doorstromen naar de naschoolse muzieklessen en in de wijkorkesten kunnen meespelen.

In 2016 zijn we met ander materiaal gaan werken voor de wijkorkesten, een nieuw vorm van

arrangeren. Met de nieuwe arrangementen kan beter aangesloten worden bij het niveau van de leerlingen en kunnen leerlingen al na een aantal weken meespelen in één van de wijkorkesten. We werken intensief samen met de deelnemende scholen (zowel directies als leerkrachten), in regelmatig contacthouden over de voortgang van het project en promotie van de lessen in de klas. Leerkrachten nemen deel aan de lessen onder schooltijd, vullen evaluaties in en voeren gesprekken over de voortgang met de muziekdocenten.

In het voorjaar hebben we na afloop van de naschoolse lessenreeks een enquête gehouden onder de leerlingen. De resultaten waren verheugend: 82% van de leerlingen wordt 'blij' als ze op hun instrument spelen, 92% van de leerlingen voelt zich 'trots' en 'tevreden' tijdens het spelen op hun instrument. Pippa (cello) en Xanthe (dwarsfluit) meldden dat ze hun gevoel kunnen laten horen op hun instrument. En sinds Silke klarinet speelt, merkt ze dat het beter gaat op school. Verder zijn de meeste kinderen heel positief en enthousiast over het samen muziek maken met elkaar: 70% wordt 'blij' van samen muziek maken en 100% van de leerlingen vond de liedjes van het wijkorkest 'leuk'.

Bereikcijfers Muziek Lab/School in de Wijk in 2016:

Aantal scholen muzieklessen onder schooltijd: 17 scholen

Aantal scholen naschoolse muzieklessen: 9 scholen

Aantal leerlingen onder schooltijd (minimaal één lessenreeks van 8 tot 10 weken):

2800 leerlingen

Aantal leerlingen die deelnamen aan naschoolse lessen: 193 leerlingen

Aantal leerlingen die in 2016 meespeelden in het wijkorkest Noord: 111 en in Schalkwijk: 82

Wijkorkest de Jonge Muggen in Zomer in de Zaanen – juni 2016

Haarlems Interscholair Tournooi (HIT)

Het HIT is een multidisciplinair programma voor talentontwikkeling in het Voortgezet Onderwijs met een talentenwedstrijd. Sinds 2011 organiseert Hart het HIT. Net als voorgaande jaren was het hoofddoel talentvolle leerlingen te stimuleren in de ontwikkeling van hun talent door een optreden op een professioneel podium te bieden. Een belangrijk doel van de editie 2016 was om de aandacht nog meer te richten op talentondersteuning en in mindere mate op het wedstrijdelement. HIT 2016 werd daartoe naast de finales uitgebreid met een complete randprogrammering met diverse

workshops, gericht op het stimuleren en ontwikkelen van de creativiteit en kunstzinnige vaardigheden van de deelnemende leerlingen.

De nieuwe opzet van masterclasses, waar tevens de selectie werd gemaakt voor de finale, bleek een succes te zijn. De samenwerking met de culturele partners in de stad, voornamelijk de podia, is zeer goed verlopen. Nieuw waren de samenwerking met Flintys en K-day.

We streven ernaar deze samenwerking voor te zetten, ze geven beide extra mogelijkheden voor de Singers and Songwriters en bands. We hebben in 2016 op succesvolle wijze een nieuwe impuls gegeven aan de discipline dans. Het niveau van de finales acts was hoog (hoger dan voorgaande jaren), er deden meer (grote) dansgroepen mee, en we bereikten meer VMBO leerlingen dan voorgaande jaren. Ook deden er meer leerlingen uit het VMBO mee aan de finale Poëzie als gevolg van workshops op de scholen.

In 2017 zullen we ons nog meer richten op de zichtbaarheid van HIT in de stad en HIT op school.

Bereikcijfers HIT in 2016:

Aantal scholen:	11 VO scholen
Aantal leerlingen:	657 leerlingen
Aantal finales:	6
Aantal workshops/masterclasses:	7

Bijlage VIII Huren bij Hart -> Thuis bij Hart

In 2016 is “Huren bij Hart” omgedoopt tot “Thuis bij Hart”. Niet alléén maar een cosmetische verandering. Thuis bij Hart betekent dat we veel meer zijn dan een verhuurder: we denken mee, we brengen onze huurders onderling met elkaar in contact, we zorgen voor verbinding, we willen een culturele thuishaven zijn waar inspirerende en verrassende dingen gebeuren.

In 2016 hebben we een gestage toename van het gebruik van onze ruimtes aan de Kleine Houtweg 18 en 24 gezien. De ontwikkeling die in 2015 al zichtbaar was is in 2016 verder voortgezet: steeds meer Haarlemmers en cultuurondernemers weten de weg naar Hart te vinden, en blijven ook terugkomen of breiden hun activiteiten hier zelfs uit. Het aantal externe verhuringen is dan ook sterk toegenomen en huurders die eenmaal binnen zijn blijven in grote getalen ook terugkomen. Tot onze grote, vaste en regelmatig terugkerende huurders rekenen we Mamagaai, de Provincie Noord Holland, Stichting Salomo, Bavo, Kikid, verschillende koren, capoeira, Biodanza. Gemeente Haarlem, de Philharmonie. Vanwege de toenemende vraag naar de mogelijkheden om ruimtes te huren is er in 2016 een digitale brochure ontwikkeld.

In de zomer van 2016 hebben we de Egelantier definitief verlaten. Het einde van een tijdperk! Het bood ons de gelegenheid om afgeschreven materialen, instrumenten en apparatuur weg te doen of op te knappen. Alles wat in goede staat verkeerde is verhuisd naar KHW 18/24 of naar de nieuwe oefen- en les ruimtes op het Slachthuisterrein, die in het voormalige kinderdagverblijf aldaar in gereedheid waren gebracht. Deze oefen- en lesruimtes zijn in samenwerking met Het Patronaat opgezet. In het voorjaar van 2016 is dit alles voorbereid, getekend, doorgerekend en zijn er afspraken over samenwerking gemaakt. Gedurende ze zomervakantie zijn er door de aannemer, ondersteund door medewerkers van Hart en Patronaat, 4 dubbel-geïsoleerde cabines in het voormalige Kinderdagverblijf ingebouwd. Voor de vakken edelsmeden en beeldhouwen, die als gevolg van het sluiten van de Egelantier ook dakloos waren, hebben we op het Slachthuisterrein twee ateliers in gereedheid gebracht.

Op 3 oktober vond de officiële opening plaats. De combinatie van oefen- en lesruimtes blijkt goed te werken, enkele aanloopproblemen daargelaten.

Restaurant Dijkers, met wie Hart het Café Hart samen runde, heeft in 2016 besloten om zich terug te trekken. Hart zag hierin een kans om Café Hart zelf te gaan beheren, het facilitair team anders in te delen, de werkwijze aan te passen met kortere lijnen en de receptie / ontvangst functie bij het café onder te brengen. Vanaf augustus 2016 is dit in gang gezet. Bij het zelf in beheer nemen zijn we ook overgestapt op een 100% biologisch assortiment.

In het najaar van 2016 hebben we met een combi van front- en backoffice een training Hospitality gevolgd om ons serviceniveau verder te verbeteren en daar verdere samenhang in te brengen. De café medewerkers hebben in december 2016 een barista cursus gekregen.

Met deze maatregelen is een hogere omzet en een lager kostenniveau bewerkstelligd. Hart Café, in 2015 nog licht verliesgevend, maakt sinds de zomer van 2016 een (bescheiden) winst.

Er is een Facilitair Belevingsonderzoek onder onze gebruikers gehouden, hierdoor kunnen we onze dienstverlening afstemmen op de behoefte van onze gasten.

De procedure van reserveren / optie bevestigen / contract / factureren is aangescherpt. Vragen van incidentele en vaste huurders worden nu snelle beantwoord, de facturering is verbeterd, offertes gaan sneller de deur uit. Huurders zijn hier bijzonder tevreden over.

De schoonmaak is verbeterd. Hiervoor hebben we een eigen medewerker ingezet, die een grotere betrokkenheid heeft bij de staat waarin het pand zich bevindt en eventuele problemen eerder kan signaleren. Het gevolg is een betere, efficiëntere én goedkopere schoonmaak.

Gedurende geheel 2016 zijn we bezig geweest met het verder opschonen, verbeteren en efficiënter inrichten van onze pand en de ruimtes. Ruimte 05, 206, 207 en 208 zijn als extra lesruimte vrijgespeeld, de opslagruimtes zijn opnieuw ingedeeld en beter toegankelijk gemaakt. Ook hebben we meer talencursussen naar de KHW 18 en 24 gehaald, waardoor we minder afnemen van het Stedelijk Gym én onze bezettingsgraad op KHW verbeteren.

In 2016 behaalde Hart de Green Key, categorie Silver. Hiermee profileren we ons als een locatie een aantoonbaar milieu- en maatschappelijk bewuste bedrijfsvoering hanteert. Hart heeft ook geparticipeerd in het project Haarlem Plastic Vrij, een samenwerkingsverband van 8 grote culturele instellingen die zich ten doel stellen het gebruik van plastic tot een minimum te beperken.

De verbinding tussen Kleine Houtweg 18 en 24 is helaas ook in 2016 nog niet gerealiseerd. De plannen liggen klaar, de vergunningen zijn verleend, maar uit het verbouwings- en inrichtingsbudget van € 150.000 wat hiervoor gereserveerd stond bij de gemeente Haarlem bleek in 2015 € 50.000 te zijn aangewend voor geluidswerende aanpassingen aan de kozijnen van Kleine Houtweg 24. In 2016 is hierover er intensief overleg geweest tussen Hart en de afdeling Vastgoed van de gemeente Haarlem. Het college B&W heeft inmiddels besloten om het ontstane gat van € 50.000 te repareren. In mei 2017 zal de gemeenteraad hierover beslissen. Bij een positieve beslissing verwachten we deze verbindinggang in de zomer van 2017 te kunnen realiseren.

Vaste huurders bij Hart

De Vereniging Hart Muziekschool (VHM) was ook in 2016 veruit de grootste afnemer van lesruimtes. Het bestuur van de VHM en de directie van Hart zijn 4 maal bijeengewees om de afspraken over service, voorzieningen, wederzijdse verplichtingen en aard van de samenwerking verder vorm te geven. Was het in eerste cursusjaar (2015-2016) zowel voor de muziekdocenten van de VHM als voor de ondersteunende medewerkers van Hart nog wat onwennig in de nieuwe rollen, in 2016 terugblikkend op 2016 kan gesteld worden dat, dankzij de inzet en samenwerkingsbereidheid van alle betrokkenen, de samenwerking zich in positieve zin heeft ontwikkeld. De lespraktijken van de leden van de VHM lopen goed en er zijn in 2016 nieuwe leden toegetreden. Ok het contact met de overige vaste huurders (zie tabel) verloopt plezierig.

Partner	Afgenomen uren 2016
Vereniging Hart Muziekschool	8545
Mamagaai	216
Overige culturele verhuur	286
Overige externe verhuur regulier tarief	